

Na poti iz mlina.

Spisal Ivo Trošt.

Solnce še ni bilo prav čvrsto pogledalo na Lipovje, ob hribu stoječo vasico, ko je že sopihal s precejšnjim mešičem moke na hrbtu po rebri iz jarka navzgor Maličev Ivan. Ob grčavko se opiraje, je trdo nabijal z bosima nogama ob stezo, da se mu je pot odlegal nekoliko brže. Dečku je ondaj solnce obsijalo komaj deveto pomlad življenja, pa je že moral sam nositi v mlin in iz mlina, povpraševati, kdaj bo zmeljeno naše, kdaj sosedovo ter odgovor tudi sporočiti lepo, pravočasno in spodobno, da ga niso zmerjali, kakšen potepuh in pozabljivec je Maličev Ivan. Ali če so ga sosedje zalotili, da je pobiral suhe veje za kurjavo na tujih tleh, ker svojih njegov pokojni oče ni imel nikoli in mati dotlej tudi še ne, in so ga oštevali celo, da — krade, to je bilo Ivanu hudo. A kam naj gre po drva, pri čem naj si njegova bolehna mati ogreje premrle ude in ob čem naj si skuhata uborno kosilce? Na to ni znal odgovora Maličev Ivan. Molčal je in trpel in slušal in postregel, komur je mogel.

Kakor že večkrat mu je meh tudi danes natezal oprtnice, da so se mu skozi tanko obleko na ramah zažemale v meso, ali deček ni mislil na to; skrbela ga je šola.

»Prvi sklon — imenovalnik na vprašanje . . .; drugi sklon — roditelj, tretji . . .« je ponavljal, da se mu je znoj v toplih kapljah pocejal s čela po nosu in po licih. Z rokavom hodnikove srage je otiral te sitne srage in nadaljeval: »Jelen, jelena . . . v dvojini: jelena, jelenov, jelenoma . . . v množini . . .«

Ne brez pomote in težave je srečno zmagal tudi »ribo« in »leto«, a na koncu vsakega števila ni zabil pristaviti: »Vsi bomo kaznovani — zaprti danes, če ne bomo znali — vsi, kakor oni dan.« Vedno lažje je uganjal »jelena«, »ribo« in »leto«, kolikor je bil bliže doma. Ko se mu je že razločno blestela nasproti sicer razpadajoča, a njemu vendar tako draga rojstna kočica, se je Ivanu smehljalo že tudi srce, da bo danes znal v šoli, da on, vsaj on ne bo kaznovan.

* * *

Ali uganete, česa so se otroci v lipovski šoli učili poleg računstva najtežje? Tistega predmeta, ki dela preglavico menda ne samo lipovski, ampak tudi še kaki drugi šoli — slovnice.

Toliko časa so jo mlatili oni dan, da je bilo že vsem vroče. Nekateri so skrivaje milo pogledovali lepi božji dan skozi okno, drugi so gledali, kakor je bilo ukazano, gospoda učitelja, pa so si namesto sklonovnih oblik zapomnili samo, kako prijetno se blesti zlati učiteljev nanosnik; najmirnejši so gledali popisano tablo tako zvesto, kakor da gleda tudi tabla njih. Zapomnil si ni seveda nihče ni mrvice, to je odlično pokazala skupna ponovitev. Da, slovnica jim je bila še trši oreh nego računstvo.

Naslednji dan je bilo nekoliko bolje. A ko so dobili v lipovski šoli poglavje o sklonih in prvi sklanji, da ga ponove doma do prihodnjič, so se pogledali boječe, zakaj v srcih je vsem dozorel sklep: »Nič ne bomo znali.« Res se niso doma nič potrudili in res niso tudi nič znali. Zopet so v šoli mlatili tisti oddelek, in zopet jim je bilo vroče, in zopet so se spogledali obupno, ko so zvedeli, da imajo vse skupaj doma ponoviti do prihodnjič. Nič in nič.

Prihodnjič so pa imeli slovniško vajo prav tisto jutro, ko je prišel že pred šolo Maličev Ivan iz mlina. Ljubeznivo je sijalo solnce zunaj po širnem svetu, toda v šoli je vladala nestrpna soparica, strah, negotovost, bližajoča se sramota . . . Ta nesrečna slovnica! Da so to morali izmisliti! Gotovo je bilo tistim ljudem silno dolgčas, ko so te kovali. Dolgčas je bil tudi že danes v lipovski šoli.

Gospod učitelj začne že trdo stavljati vprašanja, trdo stopati in kar po vrsti klicati vse po imenu. Učenec za učencem, učenka za učenko je pomagala daljšati — vrsto nezalcev.

»Malič!«

Malič vstane in odgovori brez izpodtike vse gladko.

Učitelju se obraz nekoliko zjasni, ko povprašuje dalje. Vsem je moral pomagati seveda Malič. Pomalem so ga začeli umevati, pa tudi trdo kost — slovnico . . . Oddihujé si, ga povprašujejo potem drugi: »Kdaj si se pa naučil?« »I, skrbelo me je, da ne bom znal, pa sem poizkusil danes zjutraj, ko sem nesel iz mlina!« Otroci so se spogledali, a — drugače.

Ta dan je bila vsem kazen prizanešena. Maličevega so pohvalili očitno in z obljubo, da ga prihodnje leto gotovo obišče Miklavž z lepim darilcem.

Najlepša nagrada pa je bila Ivanu bodrilo, da bo sčasoma gotovo še kaj več, ako ostane tako marljiv in vesten. Celu součencem se je to zdelo primerno, in sosede, ko so ga še kdaj dobile na svojih tleh, so se jezile le navidezno, med seboj so pa dejale: »Kaj mu hočemo? Sirota je, a kdo ve, kaj bo še iz njega! Potrpeti moramo drug z drugim.«

In niso se motile lipovske mamice: danes lahko Maličev Ivan sam opiše »Zvončkovim« in svojim prijateljem, kako se mu je godilo pozneje, da je že res nekaj.

